

Igor Ž. Žagar, Polona Kelava (ur.) (2014). *From formal to non-formal Education, Learning and Knowledge*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.

Predstavljena knjiga *From formal to non-formal education, Learning and Knowledge* (Od formalnega do neformalnega izobraževanja, učenja in znanja) je izšla v angleščini pri ugledni založbi *Cambridge Scholars Publishing* v Veliki Britaniji. To je že druga knjiga, ki je nastala v okviru temeljnega projekta Antropološki vidiki neformalnega pridobivanja znanja, ki je potekal od julija 2011 do julija 2014. Prva knjiga je izšla l. 2013 v Digitalni knjižnici Pedagoškega inštituta (ur. Polona Kelava) z naslovom *Neformalno učenje? Kaj pa je to?* Poleg uvoda Igorja Žagarja in Polone Kelave vsebuje omenjena knjiga enajst poglavij. Že v uvodu urednika opisujeta namen knjige in predstavljata avtorje, katerih kratke biografije so predstavljene na koncu knjige. Avtorji prispevkov so sociologi, antropologi, filozofi, politologi, pedagogi, andragogi. To pomeni različne pristope, ki vodijo do pluralnih pogledov na vprašanja, kaj so neformalno učenje, izobraževanje in znanje. Na splošno lahko rečemo, da je neformalno znanje rezultat neformalnega učenja, in sicer tako, kot je formalno znanje rezultat formalnega učenja v etabriranem izobraževanju. Ta znanja evalviramo po njihovih kulturnih, zgodovinskih, socialnih in političnih kontekstualnih pogojih.

Tadej Vidmar podaja v prvem poglavju – *Selected Aspects of Non-Formal education in Ancient Greece, Middle Ages and Reformation* – zgodovinski pregled izbranih vidikov neformalne edukacije v Stari Grčiji, srednjem veku in obdobju reformacije. Drago B. Rotar piše v drugem poglavju – *The Informal Acquisition of Knowledge* – o informalnem osvajanju znanja. Informalno je zanj najbolj avtonomno, spontano in inovativno osebno znanje v različnih okoliščinah socializacije, asimilacije, enkulturacije in akulturacije, ki mu pomeni kulturno prilagoditev. Takšno znanje ne sodi vedno v okvire obstoječe družbe, kar lahko predvidevamo tudi v prihodnje. Tihomir Žiljak v tretjem poglavju – *Professional Accountability and personal Responsibility in Non-Formal Adult Education* – predstavlja različne oblike profesionalne pristojnosti in osebne odgovornosti v neformalnem izobraževanju odraslih. Pri tem poudarja pomen državnih in nedržavnih akterjev pri validaciji neformalnega učenja. Taja Kramberger v poglavju *The Constitution of the European Intellectual and Anti-Intellectualism in Relation to Formally an Non-formally Acquired Knowledge*

Kymlicka, W. & Norman, W. (1994) Return of the Citizen. *Ethics*, 104 (2), str. 352–381.

Shklar, J. (1998) *American Citizenship: The Quest for Inclusion*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.

poudarja neformalne in informalne metode pridobivanja znanja v smislu odklanjanja antiintelektualizma. Antiintelektualizem ustreza neoliberalni ideologiji, zato je svetovno razširjen pojav. Krambergerjeva ga preučuje po državah, kot so Velika Britanija, Španija, Nemčija, Italija, Avstrija. Primer Slovenije kot sprte države je preučeval že pokojni Janez Kolenc znotraj nizko razvite politične kulture. Ker je šolsko izobraževanje kljub cilju razvijanja kritičnega mišljenja prežeto z antiintelektualizmom, sta za Tajo Kramberger neformalno in informalno izobraževanje njegov edini korektiv.

V petem poglavju, naslovljenem z *In between Learning: Exploring Learning in Family Transitions*, Nives Ličen ugotavlja, kakšno vlogo ima učenje v družini od rojstva otroka do njegovega odhoda zdoma glede na teorije biografskega in tranzicijskega učenja. Področje družine preučuje z vidika teorij biografskega in tranzicijskega učenja. Antonio Fragoso v poglavju *Non-formal and Informal Learning in the Community: A Case Study in the Northern Algarve (Portugal)* s pomočjo metode raziskovanja z udeležbo in teorijo razvoja skupnosti primerja neformalno in informalno učenje v južni Portugalski. Petra Javrh v sedmem poglavju – *The Importance of Teachers' Professional Excellence in Non-Formal Education* – poudari pomen učiteljeve profesionalne odličnosti za rezultate neformalnega in informalnega učenja. Čeprav so nove tehnologije prinesle v izobraževanje učiteljem marsikatero olajšavo, nas na splošno odtujujejo od realnega sveta. Marko Radovan v osmem poglavju z naslovom *Validation of Non-Formal and Informal Learning: international Comparison* ugotavlja, da je v zadnjih desetih letih postalo pomembno mednarodno primerjanje neformalnega in informalnega pridobivanja znanja. Pokaže razvoj validacije v 12 državah EU, vključno s Slovenijo, ki je uvrščena nekoliko nižje od sredine. V devetem poglavju – *Qualification s Frameworks and Learning Outcomes as Supporters of Validation of Non-formal and Informal Learning* – se Klara Skubic Ermenc sprašuje, ali nacionalni kvalifikacijski okvirji lahko in smejo podpirati evalvacijo rezultatov neformalnega in informalnega pridobivanja znanja. V desetem poglavju – *(Recognition of) Non-Formal Learning: Beyond Formal Education?* – uvaja Polona Kelava vidik spoznavanja neformalnega in informalnega pridobivanja znanja kot nečesa, kar vodi k alternativni družbi za razliko od tiste, ki je konsolidirana s formalnim izobraževanjem. V zadnjem poglavju – *University Careers Centers: Spaces of Non-Formal Learning for Students* – Sabina Ž. Žnidaršič pokaže, kako razvijanje in vzdrževanje zaposlovanja pogosto izhaja iz neformalnih in informalnih oblik učenja. Pokaže tudi, kakšno vlogo igrajo pri tem univerzitetni karierni centri.

Problematika, ki se je predstavljeni avtorji lotevajo, je dokaj kompleksna in relativno nova. Iz vseh prikazov lahko povzamemo, da so vse tri oblike pridobivanja znanja, kakršne UNESCO klasificira in definira kot formalno, neformalno in informalno, potrebne za reševanje problemov družbenega razvoja in še posebej za ustreznejšo zaposljivost delovne sile. Izpostavljena sta dva načina pridobivanja znanja: izobraževanje in učenje. Samo formalni izobraževalni sistem, kakršen je šola, ne zadostuje, ker je ozko grlo. Vse tri oblike se med seboj pogojujejo, zato so tudi meje med njimi premične. V nekaterih državah, ki imajo manj razvite kriterije priznanja neformalnega in informalnega znanja, se formalno znanje pokaže kot ovira za neformalno in informalno. Lahko bi postavili novo hipotezo, po kateri je v posttotalitarnih sistemih formalno znanje antiintelektualistično deformirano, ker še ni našlo mesta v neformalnih in informalnih povezavah znanja. Ker Slovenija ni »v najboljši kondiciji« priznavanja neformalnega in informalnega znanja, pomenijo primerjalni prispevki raziskovanje možnega učenja iz dobrih praks razvitega sveta in s tem razširitve sistema priznavanja neformalno pridobljenega znanja pri nas. To je še posebej pomembno, ker ne gre za gospodarske učinke v ekonomističnem smislu, ampak še prej za socialne in kulturne. Knjiga daje zgodovinsko diahroni in sinhroni prerez po različnih državah EU. Vedenje o tem potrebujejo politiki, oblikovalci razvojnih strategij, upravljavci trga dela, izobraževalci odraslih in vsi drugi strokovni profili, ki tematizacije alternativnih družbenih vlog raznovrstnih znanj pri svojem delu ne morejo obiti.

Bogomir Novak

Boris Kožuh (2013). *Knjiga o statistiki*. Ljubljana: Oddelek za pedagogiko in andragogiko.

Knjiga o statistiki je univerzitetni učbenik, namenjen predvsem študentom pedagoških smeri študija. V knjigi so predstavljene osnovne statistične metode, ki se uporabljajo pri raziskovanju pojavov na splošno, specifično pa so predstavljeni primeri iz vzgoje in izobraževanja.

Na začetku avtor predstavi osnovne pojme, ki so potrebni za razumevanje statističnih metod in na katerih nadalje temelji razumevanje zahtevnejših statističnih postopkov. Najprej so prikazane osnovne metode za razumevanje in seznanjanje s podatki (frekvenčna porazdelitev, rangi, mere srednje vrednosti in razpršenosti ipd.), nato so predstavljene še mere povezanosti. Na koncu se avtor loti še predstavitev raziskovanja na vzorcih in s tem povezanih pomembnejših preizkusov. Predstavi tudi mero povezanosti za nominalne spremenljivke (χ^2) in iz nje izhajajoče koeficiente.